

Padomes viedoklis

Saskaņā ar Fiskālās disciplīnas likuma (turpmāk – FDL) 28. panta septīto daļu, Fiskālās disciplīnas padome (turpmāk – Padome) sagatavo un iesniedz Saeimai un Ministru kabinetam viedokli fiskālās politikas jautājumos, ja atzīst tos par būtiskiem FDL normu ievērošanai.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eirozonas dalībvalstīs¹ (Regula 473/2013) 5. panta otrās daļas a) apakšpunktu, neatkarīga struktūra sniedz publiskus izvērtējumus attiecībā uz tādu apstākļu iestāšanos, kuru dēļ ir iedarbināms korekcijas mehānisms.

FDL 11. pants ietver korekcijas mehānisma nosacījumus nacionālajā likumdošanā. Norma ietver vispārējās valdības pieļaujamās minimālās budžeta bilances korekciju vidēja termiņa budžeta plānā, lai nodrošinātu, ka faktiskā novirze no strukturālās bilances nosacījuma nekavē veidot sabalansētu budžetu. FDL pārejas noteikumi nosaka, ka 2013. gads ir atsaucis gads, sākot ar kuru tiek vērtētas korekcijas mehānisma prasības saskaņā ar FDL 11. pantu.

Saskaņā ar Vienošanās par sadarbību², Padome veic novērtējumu tam, vai vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances (turpmāk – strukturālā bilance) korekcija, ja tāda jāveic saskaņā ar FDL 11. pantu, atbilst šī panta nosacījumiem, it īpaši attiecībā uz korekcijas mehānisma aktivizēšanas nepieciešamību, korekcijas apjomu un korekcijas piemērošanas laika periodu.

Strukturālās bilances nosacījuma Ex-post novērtējums

Saskaņā ar FDL 11. pantu Finanšu ministrija (turpmāk – FM) līdz 2021. gada 1. decembrim aprēķināja faktiskās strukturālās bilances un minimālās plānojamās strukturālās bilances starpību un, atbilstoši pieprasījumam, iesniedza aprēķinus Padomē.

Padome 2021. gada 16. decembra sēdē izskatīja un pārbaudīja FM sniegtos aprēķinus par FDL 11. panta nosacījumu izpildi. Pārbaudes aprēķini iekļauti 1. tabulā.

Tabula 1

FDL 11. panta prasību izpildes pārbaude

Rādītājs/gads	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(1) IKP faktiskajās cenās, milj. eiro	22 749	23 626	24 572	25 371	26 984	29 154	30 647	29 511
(2) Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, % no IKP	-1,4	-1,6	-2,0	-0,4	-1,4	-1,7	-0,7	-2,8

¹ Regula 473/2013 [EUR-Lex - 32013R0473 - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² Vienošanās par sadarbību starp FM un FDP (5.15.1.punkts), [download \(fdp.gov.lv\)](#)

Tabulas 1 turpinājums

(3) Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, milj. eiro	-314,8	-384,8	-480,2	-106,2	-374,6	-493,2	-205,3	-820,8
(4) Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, % no IKP (Ietvara likumos noteiktie strukturālās bilances mērķi)	-1.3 ³	-1.0 ⁴	-1.0 ⁵	-0.9 ⁶	-1.0 ⁷	-1.2 ⁸	-0.6 ⁹	-0.5 ¹⁰
(5) Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, milj. eiro	-295,7	-236,3	-245,7	-228,3	-269,8	-349,8	-173,6	-137,2
(6) Saimnieciskā gada bilanču starpība, milj. eiro (3.-5.)	-19,1	-148,5	-234,5	122,2	-104,8	-143,4	-31,7	-683,6
(7) Saimnieciskā gada bilanču starpība, % no IKP	-0,1	-0,6	-1,0	0,5	-0,4	-0,5	-0,1	-2,3
(8) Uzkrātā bilanču noviržu summa visiem gadiem sākot no 2013.g., milj. eiro	-19,1	-167,6	-402,1	-280,0	-384,7	-528,1	-559,8	-1 243,4
(9) Uzkrātā bilanču noviržu summa % pret IKP	-0,1	-0,7	-1,6	-1,1	-1,4	-1,8	-1,8	-4,2
(10) FDL 11. panta nosacījums, % no IKP	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
(11) Ir jākorrigē, ja 9.<10.	Nav jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē	Ir jākorrigē

Avots: FM un Padomes aprēķini

2020. gada beigās uzkrātās faktiskās novirzes no bilances nosacījuma visiem gadiem, sākot ar 2013. gadu procentos no IKP, sasniedza -4,2%. Šāds apjoms liek uzsākt korekcijas mehānisma piemērošanu, kas turpmākos gados nodrošinātu budžeta sabalansētību.

Tomēr 2020. un 2021. gadā Latvijas ekonomika saskaras ar Covid-19 pandēmijas izraisītu strauju iekšzemes kopprodukta lejupslīdi. Finanšu ministrija prognozē, ka ekonomikas veiktspēja 2021. gadā un turpmākajos gados būs zemāka par tās potenciālu un izlaides starpība būs negatīva (sk. 2. tabulu)¹¹.

Ievērojot FDL 11. panta 6. daļā minēto, strukturālās bilances koriģēšanu neveic, ja prognozētā iekšzemes kopprodukta un potenciālā iekšzemes kopprodukta starpība salīdzināmajās cenās ir negatīva. Koriģēšanu veic tajā gadā, kad minētā starpība ir pozitīva. Saskaņā ar 2021. gada jūnijā apstiprinātajām FM makroekonomiskām prognozēm, izlaižu starpība tikai 2024. gadā sasniegs pozitīvus rādītājus.

³ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015.gadam (likumi.lv)

⁴ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam (likumi.lv)

⁵ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017.gadam (likumi.lv)

⁶ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2016., 2017. un 2018.gadam (likumi.lv)

⁷ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam (likumi.lv)

⁸ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam (likumi.lv)

⁹ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam (likumi.lv)

¹⁰ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022. gadam (likumi.lv)

¹¹ 14.06.2021. Finanšu ministrijas makroekonomikas prognožu apstiprināšana vidējā termiņa budžeta ietvaram | Fiskālās disciplīnas padome (fdp.gov.lv)

Tabula 2

Izlaižu starpība (%pret IKP) un reālais IKP (mlj. EUR)

Rādītājs/gads	2020	2021	2022	2023	2024
Reālais IKP	26 555	27 532	28 898	29 898	30 903
Potenciālais IKP	27 693	28 275	29 049	29 918	30 845
Izlaižu starpība % IKP	-4.1	-2.6	-0.5	-0.1	0.2

Avots: FM

Nemot vērā FDL 11.panta nosacījumu kopumu un ekonomiskās situācijas realitāti, Covid-19 krīzes laikā 2020.-2021. gados, kā arī makroekonomiskās prognozes turpmākajiem gadiem, Padome atzīst, ka koriģējošais mehānisms nav piemērojams laikā, kad ekonomika darbojas zem tās potenciāla un izlaižu starpība ir negatīva. Vienlaikus Padome norāda, ka korekcijas mehānisms jau ir stājies spēkā un būtu jāpiemēro, kad izlaižu starpība sasniegs pozitīvus rādītājus.